

PLETENÍ KOŠÍKŮ

z papírových pramenů

MONIKA KRÁLIKOVÁ

výtvarný
knih

GRADA

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Pletení košíků z papírových pramenů

Monika Králiková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 4376. publikaci

Odpovědná redaktorka Jana Minářová
Sazba a grafická úprava Marcela Veličková
Fotografie na obálce Monika Králiková
Fotografie v knize Monika Králiková
Návrh grafické úpravy a obálky Zuzana Brečanová
Překlad a jazyková úprava Michala Benešová

Počet stran 112
První vydání, Praha 2011
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

© Grada Publishing, a.s., 2011
Cover Design © Zuzana Brečanová, 2011

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto nelze za ně převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-247-3565-8

obsah

úvod 7

materiál a základní techniky 8

Proč právě papír	8
Materiál a pomůcky	8
Z čeho se koš skládá	8
Jak vyrobit ruličky	8
Čím ruličky namořit	11
Postup při moření ruliček	11
Výhoda moření ruliček před pletením	13
Napojování ruliček	13

postup výroby koše 14

Zhotovení dna	14
Pevné dno	14
postupy zpracování	16
Pletené dno	18
Výplet koše	22
Uzavírka	33
Víko	36

výrobky 62

Koš s víkem	38
Víko na koš	42
Koš s víkem 2	44
Obal na květináč I	48

Koš s vypouklým víkem	52
Zásobník na papírové kapesníky	58
Truhlík	62
Čtyřbarevný košík	66
Koš na odpadky	70
Slepička (obal na květináč, velikonoční dekorace)	76
Zásobník na ubrousky	80
Podnos	83
Vánoční stromeček	86
Dvojbarevný košík	88
Miska – slunečnice	90
Obal na kapesníky II	94
Obal na květináč (bez dna)	98
Obaly na květináče	100
Krbový koš	102
Labuť (stožan na ubrousky)	108
výrobky ze zbylých ruliček	110

závěr 112

úvod

Papírové výrobky jsou krásné, lehké a můžete je použít k nejrůznějších účelům. Ať už jako bytové dekorace, doplňky nebo dárky. Ti z vás, kteří si již techniku papírového pletení vyzkoušeli, tu jistě najdou mnoho zajímavých nápadů a nových podnětů. Začátečníky zase překvapí, jak rychle se lze tuto techniku naučit.

V předkládané knize vám nafocené postupy názorně ukážou, jak papírové koše vznikají. Kniha rovněž nabízí inspiraci, jak se dá využít starý papír. Jsem přesvědčená, že si ve vaší domácnosti najde své místo a každé „dítko“ vyrobené z láskou potěší nejen vás, ale i vaše známé.

Jak jsem se dostala k pletení z papíru

Papírovému pletení se věnuji od začátku roku 2008. Ani ve snu by mě nenapadlo, že po pár měsících pletení se mi něco takového podaří. Poprvé jsem se s papírovým pletením setkala na internetu. Úplnou náhodou jsem našla stránku s návodem na výrobu jednoduchého koše pleteného plátnovou vazbou a koše pleteného točenou technikou. Ty mě natolik uchvátily, že jsem si pletení hned vyzkoušela. Postupem doby mi už jednoduché pletení nestačilo. Nastudovala jsem si základní techniky pletení a začala jsem s pletením, které do té doby s papírem ještě nikdo nevyzkoušel. Inspirací mi byly výrobky z pedigu. Protože řada z nich byla vícebarevná, napadlo mě namořit si ruličky ještě před pletením. Tento postup se mi natolik osvědčil, že ho od té doby využívám i při jednobarevném pletení.

Začala jsem experimentovat. Základní vazby jsem kombinovala do různých vzorů a zkoušela nejrůznější barvy. Fascinovalo mě, co vše se dá vykouzlit i z obyčejného papíru. Aby celkový efekt nepůsobil překombinovaně, snažím se držet zásady „jednoduchý tvar – složitější vzor, složitý tvar – jednoduchá vazba“.

Výsledek si můžete prohlédnout v této knize.

Monika Králíková

materiál a základní techniky

Proč právě papír

Papír je materiál, který používáme denně. Jeho význam je nám dobře znám. Každý nový papír znamená zničení něčeho krásného a užitečného – stromů. V každé domácnosti se najde starý papír, ať už v podobě časopisů, novin nebo letáků. Proč nevyužít právě tento druh papíru? Je to vděčný materiál, snadno dostupný, velmi dobře se s ním pracuje a experimentuje. Hotový výrobek je lehký, po nalakování se může dotvarovat a je dostatečně pevný, aby vydržel i určitou zátěž. Je to materiál, na němž se dají naučit jednotlivé techniky pletení bez větších finančních nákladů. V případě, že první výsledky nebudou takové, jaké očekáváme, nic neztratíme a můžeme zkoušet dál.

Materiál a pomůcky

- novinový papír
- dostatečné množství papírových ruliček
- pevné tyčinkové lepidlo (na výrobu ruliček)
- tekuté lepidlo (na napojování ruliček)
- mořidla, barvu na textil (případně na vajíčka či potraviny), tónovací barvy na zed'
- vodou ředitelný matný lak (na zpevnění)

Z čeho se koš skládá

Koš se skládá z několika částí. Základem je dno, které může mít různý tvar (oválný, kulatý, čtyřúhelníkový, ale i jiný, atypický). Je buď pevné, nebo pletené. Další částí koše je stěna, respektive výplet, který je tvořen osnovními a oplétacími ruličkami. Osnovní ruličky volíme tlustší a dostatečně dlouhé, protože právě jimi nakonec koš uzavíráme. Výhodou je, že se dají při dokončování koše prodloužit. Ruličky, kterými oplétáme, mohou být různé tloušťky, to záleží na technice výpletu. K dalším prvkům koše patří rukojeť, ucho a víko.

Jak vyrobit ruličky

Základem pletení jsou správně zhotovené ruličky. Přichystáme si dostatečné množství papíru, nůžky, špejli a tyčinkové lepidlo. Dříve, než začneme ruličky vyrábět, si rozmyslíme, jaký koš chceme vyrobit a jakou vazbu použijeme. Důležitá je především velikost výrobku. Podle toho si pak vyrobíme ruličky potřebné tloušťky a délky. Chceme-li mít ruličku tenčí, musíme délku papíru přizpůsobit jeho šířce. Čím menší šířka, tím musí být pruh papíru kratší, u tlustších ruliček pak naopak.

1. Na podložku z kartónu nebo jiného neklouzavého materiálu si připravíme noviny o rozměru 32×24 cm.

2. Pokud potřebujeme tlustší ruličky, rozstříháme si noviny na polovinu. Tyto ruličky jsou pevné a většinou je používáme jako osnovní, případně na velké koše.

3. Pruhy papíru si rozložíme na délku. Světlou a nepotíštěnou ruličku získáme, budeme-li mít bílý okraj novin po pravé straně.

4. Do levého spodního rohu umístíme špejli. Zvolíme správný úhel, zhruba 45°.

5. Postupně začneme papír oběma rukama rolovat jemným přitlačením na podložku.

6. Dostaneme se ke konci papíru.

materiál a základní techniky

- 7.** Konec papíru natřeme tyčinkovým lepidlem.

- 8.** Důkladně slepíme, aby se nám rulička nerozlepila. Rulička má jeden konec užší a druhý širší. Délka ruliček je zhruba 42 cm.

- 9.** Pokud potřebujeme tenčí či delší ruličky, rozstříhneme dvojstranu novin na tři části. Rozměr novin: 42×31,5 cm.

- 10.** Použijeme jen dvě okrajové části. Délka pruhu: 62 cm, šířka: 10–12 cm. Vzniknou nám ruličky dlouhé přibližně 58 cm.

- 11.** Na tenké a kratší ruličky použijeme pruh papíru vystřížený z jedné strany novin. Délka proužku: 32 cm, šířka: 5 cm. Rulička bude mít délku přibližně 31 cm.

- 12.** Ruličky různé délky a tloušťky.

Čím ruličky namořit

Především se jedná o mořidla různých odstínů, ta jsou pro moření ruliček nejvhodnější. K dostání jsou buď lihová, nebo ekologická, vodou ředitelná. Pro dosažení správné barvy můžeme jednotlivé odstíny míchat. Pokud mezi mořidly nenajdeme vyhovující odstín, použijeme jako náhradu například barvu na textil, vajíčka nebo potraviny (případně tónovací barvy na zed). Aby nám ruličky – především při vícebarevném pletení – nepouštěly barvu, přidáme do roztoku trochu soli a octa (u barev na textil, vajíčka a potraviny). Sama jsem dlouho přemýšlela nad tím, jak dosáhnout správného béžového odstínu, až jsem přišla na nápad s kávou. Kávo-
vý roztok je výborným prostředkem k natírání. Použít se dá jakákoli káva, instantní i zrnková. Můžeme použít i kávovinovou směs. Intenzitu zbarvení regulujeme přidáním přiměřeného množství vody. Nezapomeneme samozřejmě přidat sůl a ocet, které fungují jako mořidlo.

Postup při moření ruliček

Ruličky můžeme namořit buď ještě před pletením, nebo až po dokončení koše. V prvním případě si připravíme igelit, mořidla, štětec a kartón, případně starý plech na sušení ruliček. Nejrychleji uschnou ruličky natřené mořidlem.

1. Ruličky rozložíme v jedné vrstvě na igelitový papír. Nejdřív si vyzkoušíme natřít menší množství ruliček, postupem času můžeme jejich počet zvýšit i na šedesát a více.

2. Jednou rukou přidržujeme vrchní část ruliček a druhou rukou natíráme jejich spodní část.

materiál a základní techniky

3. Když je celá spodní část namořená, pokračujeme nanášením mořidla na vrchní část.

4. Ruličky jsou z jedné strany natřené.

5. Mírným tahem ruky ruličky najednou otočíme na opačnou stranu a světlá místa přetřeme štětcem.

6. Pokud nám zůstanou ještě nějaké nenatřené části, spojíme ruličky dohromady a nátěr dokončíme.

7. Namořené ruličky rozložíme na kartón nebo starý plech. Necháme je volně uschnout.

8. Po uschnutí máme ruličky připravené k pletení. Udržujeme je ve vodorovné poloze, aby se nám tenké konce nepoškodily.

Výhoda moření ruliček před pletením

Možná se nám to zdá poměrně pracné, ale opak je pravdou. Ušetříme si tím spoustu času. Hlavní výhodou moření ruliček před pletením je fakt, že hotový výrobek je rovnoměrně natřený ze všech stran. Spotřeba mořidla je mnohem menší než v případě natírání již upleteného koše. Při pletení je velmi důležitá čistá a precizní práce. Pokud se nám lepidlo při pletení nebo nedopatřením dostane na ruličku, kterou až následně namoříme, vzniknou nám při lakování tmavé skvrny. Pokud se tak stane až po namoření, chová se lepidlo jako lak. To je velmi důležité. Při vícebarevném pletení je už samozřejmostí barvit ruličky předem. Při pletení s barevnými ruličkami vidíme už během pletení, jaký bude výsledný efekt, ať už se jedná o jednobarevný nebo vícebarevný výplet. Konečný výrobek je pak zapotřebí pouze nalakovat.

Napojování ruliček

Při pletení spotřebujeme velké množství ruliček, které na sebe musíme určitým způsobem napojit. V případě materiálu, jako je papír, je to velmi snadné. Fakt, že je rulička na jedné straně tenčí a na druhé tlustší, nám umožňuje zasunout jednu ruličku do druhé. Jako pojivo použijeme tekuté lepidlo na papír. Stačí, když jeden užší konec namočíme do lepidla a vsuneme ho do širšího konce druhé ruličky. Takto postupujeme, dokud nevytvoříme celý koš.

postup výroby koše

Dříve, než začneme s pletením, si dobře rozmyslíme základní otázky, jako je tvar a velikost koše. Důležitá je dobře zvolená vazba a především odpověď na otázku, k jakému účelu nám bude výrobek sloužit. Papírové koše pleteme buď na formě nejrůznějších tvarů, nebo bez formy.

Výrobu koše můžeme rozdělit do několika základních fází:

- zhotovení dna
- výplet koše
- uzavírka

Další části můžeme připojit k již hotovému koši. Jedná se o víka, rukojetě, různé úchytky a ucha. Na dozdobení jsou vhodné nejrůznější mašle, stuhy, látkové výplně apod.

Zhotovení dna

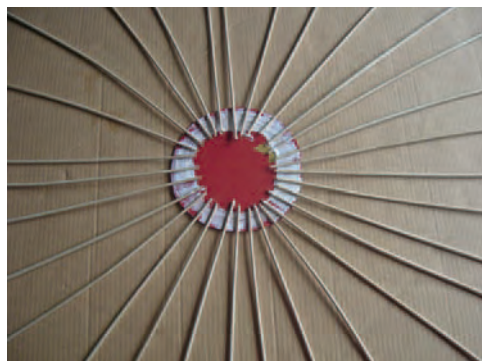
Nejprve se rozhodneme buď pro pevné, nebo pletené dno. V obou případech může mít dno různý tvar – kulatý, oválný, čtyřúhelníkový, čtvercový, víceúhelníkový, ale i jiný, netradiční (například tvar srdce). Pevné dno nám při pletení rozhodně ušetří čas. Můžeme postupovat několika způsoby.

Pevné dno

LEPENÉ

1. Z kartónu si vystříháme dvě stejně velké části, asi o 1,5 cm menší, než je obvod formy. Jedna z částí může být z tlustšího papíru, druhá z tenčího.

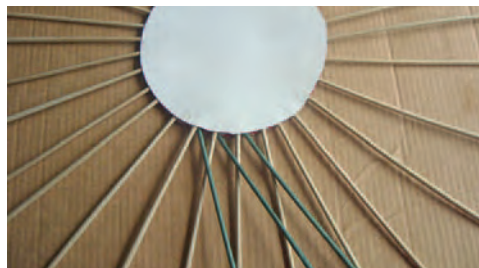
2. Na jeden díl nanese tekuté lepidlo a po celém obvodu rovnoměrně nalepíme osnovní ruličky do tvaru sluníčka. Počet ruliček závisí na vzoru, jaký budeme plet.

3. Lepidlem potřeme i druhý díl a přiložíme na první díl s ruličkami. Zatížíme a necháme lehce vyschnout. Pod kterékoli tři osnovní ruličky vsuneme tři ruličky.

4. Těmi začneme **opletek 3**. Začistíme tak rozdíl mezi spodní a vrchní částí dna.

5. Opleteme celý obvod dna. První řádek **opletku 3** bude z větší části součástí dna.

2. ZPŮSOB

1. Vystříháme si dvě stejné části se stejným obvodem, jako má dno formy, a postupujeme jako v případě prvního způsobu – 2. a 3. krok.

2. Obě části s nalepenými osnovními ruličkami položíme na formu, podle níž budeme plet. Zároveň si založíme tři ruličky.

3. Pleteme jeden řádek **opletek 3**, který nám začistí boční stranu dna a bude z větší části součástí výpletu.

postup výroby koše

1. Dno můžeme začístit i osnovními ruličkami. Vezmeme si kteroukoli ruličku a ohneme ji doprava přes vedlejší ruličku.

2. Druhou zahneme směrem nahoru.

3. První ohneme přes druhou a vrátíme ji dolů na místo, kde se nacházela druhá rulička.

4. Tímto způsobem postupujeme dokola se všemi osnovními ruličkami.

5. Dokud se nedostaneme na začátek k ruličce, s níž jsme začínali.

6. Poslední ruličku, která nám zůstala, zasuneme přes první a zatáhneme.

7. Dno máme opletené a začištěné.

8. Položíme ho na nádobu a pokračujeme výpletem. Všechny výše uvedené kroky můžeme realizovat přímo na formě.

DNO S NAVRTANÝMI OTVORY

1. Z tlustého kartónu (sololitu) vyřežeme dno, které odpovídá velikosti dna formy. Chceme-li mít dno silnější, můžeme slepit dvě nebo tři stejné části a celek oblepit barevným papírem nebo použít ubruskovou techniku.

2. Po obvodu navrtáme dírký, buď ručně, nebo vrtačkou. Osnovní ruličky zasuneme do otvorů. V tomto případě se jedná o dvojice ruliček.

3. Zhotovíme spodní uzavírku, např. za jednu, přes jednu a za jednu ruličku.

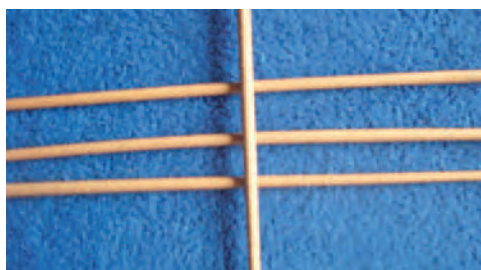
4. Můžeme také jen jednoduše provléct jednu dlouhou ruličku dvěma otvory a spodní část tak uzavřít. Tento způsob se používá při sudém počtu osnovních ruliček.

postup výroby koše

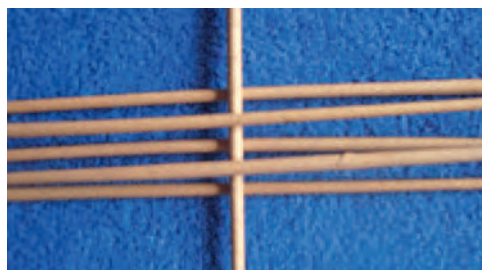
Pletené dno

Nejjednodušší způsob pleteného dna je založen na plátnové vazbě 1/1, to znamená, že rovnoběžné ruličky se šachovnicově proplétají s ruličkami vzhledem k nim kolmými. Takto lze vytvořit obdélníkové, čtvercové nebo kulaté dno budoucího výrobku.

1. MŘÍŽKA

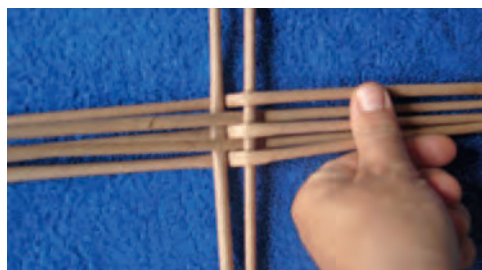
1. Rozložíme si ruličky vedle sebe (počet závisí na velikosti koše). Jednu ruličku položíme kolmo na ně.

2. Na tuto ruličku umístíme dvě další mezi první tři ruličky.

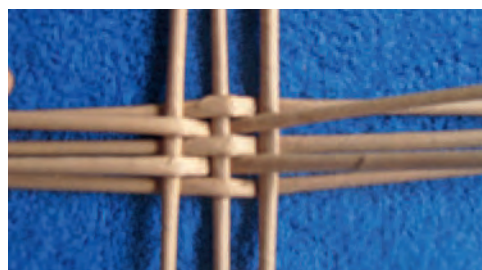
3. Každou druhou ruličku ohneme.

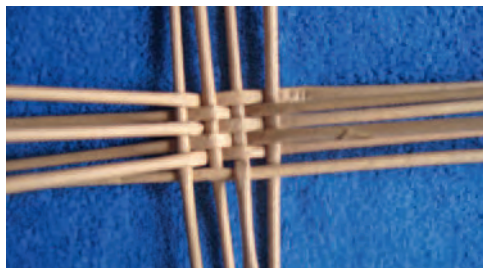

4. Na zbylé dvě ruličky položíme kolmo další ruličku a ohnuté ruličky vrátíme na jejich původní místo.

5. Potom zvedneme dvě středové ruličky, položíme další ruličku a středové ruličky vrátíme zpět.

6. Tímto způsobem vytvoříme mřížku ze šesti vodorovných a čtyř svislých ruliček.

7. Jednu okrajovou ruličku ohneme a budeme jí pokračovat v pletení.

8. Pleteme dokola plátňovou vazbou přes jednu a za jednu osnovní ruličku.

9. Dno budoucího koše máme hotové, shoduje-li se upletený tvar s velikostí dna formy.

V případě dalšího způsobu, jak zhotovit kulaté dno, vycházíme z košíkářského kříže. Osnovu vytvoříme z dostatečně dlouhých ruliček, které rozdělíme do dvou skupin. Jejich počet závisí na velikosti dna. Obě skupiny mohou mít buď stejný počet ruliček, nebo o jednu více (méně). Střed kříže lze ozdobit proplétáním.

2. JEDNODUCHÝ KŘÍŽ

Pracujeme se dvěma skupinami ruliček, které položíme kolmo na sebe. Vznikne tak kříž, který několikrát obtočíme ruličkou. Po dokončení pokračujeme opletkem 2. Tady se nám začnou ruličky tvořící kříž rozdělovat.

Fotopostup na str. 70 – Koš na odpadky

postup výroby koše

3. DVOJITÝ KŘÍŽ

Základ dna tvoří dva kříže položené příčně na sebe. Jsou opletené jednou ruličkou a pak **opletkem 2.**

Fotopostup na str. 52 – Koš s vypuklým víkem

4. HVĚZDA

Základ tvoří dva neprovlékané kříže. Ramena jsou složena z pěti ruliček. U této techniky spojujeme ruličky sousedních ramen, svislé se svislými a vodorovné s vodorovnými. Při tvarování hvězdy si pomůžeme polystyrenovou podložkou a špendlíky. To nám práci usnadní a hvězda se nám nerozpadne. Aby měla symetrický tvar, použijeme kruh vystřižený z papíru, na němž si vyznačíme hlavní body. Kruh přehneme dvakrát na polovinu. Získáme tak červené čáry, které nám kruh rozdělí na čtyři části a vytvoří střed. Mezi tyto čáry, do každé čtvrtiny, se nám musí vejít pět spárovaných ruliček (cípů hvězdy). Černé čárky označují krajní body, kde začneme ruličky spojovat. Obvod kruhu bude tvořit lem hvězdy. Podle velikosti budoucího koše proto zvolíme správnou velikost kruhu.

1. Na podložce si přeložíme dva kříže tak, aby nám červené čáry tvořily diagonály malého čtverečku uprostřed. Začneme spojovat horní ruličky sousedních svislých ramen. Špendlíkem upevníme první ruličku z prvního ramene a první ruličku z druhého ramene na černou čáru vlevo. Druhou spojíme s druhou a tak dále. Poslední spojenou dvojici připevníme na černou čáru vpravo. Tři střední cípy rozmístujeme pravidelně mezi krajní.